

consilio senatus, assensusque omnium ordinum confectis, iam in Dei Nomine, quod faustum felixque sit, sceptrum ac regimen, administrationemque Reipublicae huius, suscepto primum a senatu Regni, deinde ab his quorum intererat, fidelitatis iuramento apprehendimus; omni etiam ex parte serenissimae Infantis Poloniae Consortis Nostrae charissimae ex praescripto Varsaviensi et Andreiowiensi suum fortita sunt effectum. Quod ad notitiam omnibus deducendo, sincere et fideliter vestras, quorum in interest hortamur et mandamus, ut hanc inaugurationem Nostram, libertatumque ac iurium a Nobis factam confirmationem, publice in civitatibus, oppidis, parochiis et villis, diebus forensibus aut solennioribus per praecones litterarumque harum apud loca publica affixionem, denuntiari ac publicari et in acta publice castrensia ingrossari curent, et faciant. Tum vero quod unicum restat, sincere et fideliter vestrae intermissa officia ac munera sua, praestito prius quam primum iuramento reassumant. Iudicia tam terrestria quam castrensia, capitanealia, causarum tam iudicialium quam officiorum ac etiam civilia, quam alia quaevis, auctoritate et sub nomine ac titulo Nostro exercent, omninoque ea quae vel ex legum praescripto, vel de more ac consuetudine facere quis tenetur, iam facere incipiant et exequantur, finita determinatione conventus praesentis, iuxta iuris ordinem; dentque operam, ne ius et iustitia, quae sunt Regnorum fundamenta, negligantur pro gratia Nostra.

Datum Cracoviae in comitiis felicis coronationis Nostrae, die quarta mensis Maii, anno Domini M.D.LXX. sexto [4 V 1576], Regni vero Nostri anno primo. Petrus Dunin Wolski, Regni Poloniae vicecancellarius. Ad mandatum Sacrae Maiestatis Regiae proprium.

V. CONFIRMATIO GENERALIS [4 MAJA 1576 R.]

Confirmatio generalis omnium iurium, privilegiorum, libertatum Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithvaniae, facta per Serenissimum Principem et Dominum, Dominum Stephanum Primum, Dei gratia Regem Poloniae, eundemque Ducem Magnum Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, nec non Principem Transsylvaniae.

In nomine Domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quandoquidem in humanis actionibus nihil est tam firmum et stabile, quod non vetustate consenescat et oblivione deleatur; recte indagatrix omnium rerum sapientia providit, ut aeternitatem rerum monumenta litterarum custodiant et ad sempiternam hominum memoriam usque transmittant. Proinde Nos Stephanus, Dei gratia Rex Poloniae et Dux Magnus Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Somogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podlachiae, Livoniaeque, nec non Princeps Transsylvaniae: manifestum ac testatum facimus omnibus quorum interest, tam praesentibus quam futuris, harum notitiam habituris, ut perpetua grati Nostri animi erga Regnum hoc Poloniae et Magnum Ducatum Lithvaniae testificatio extaret. Et si nihil habeamus ita charum, quod non libenter, ipsius ornandi et amplificandi causa, faciendum Nobis esse putemus, tamen singulari Reipublicae studio provocati, quod Nos in Regem suum incolae Regni huius elegerint, Nostramque personam inter alios excellentissimos principes orbis christiani praetulerint, sacrum diadema capiti Nostro imponi curarint, omniaque iura, privilegia, libertates, praerogativas et quaecunque in Patria potuerunt habere charissima et nobilissima, Nobis concediderint, ut ea in manibus Nostris, tanquam in aliquo sacrario reposita, conservaremus et tueamur. Horum tantae benevolentiae et fidei, ut parem animi et gratiam referamus, testemurque in perpetuum, omnia Nobis prae incolumitate et splendore Regni huius esse et fore semper inferiora, siquidem ex Patria Nostra, omnia quae Nobis aliquando chara extiterunt, huc intulimus, commodaque Regni huius nobilissimi, commodis Nostris antetulimus, quod a Nobis et grati animi memoria et officium Nostrum Regium et utilitas Regni consuetudoque antecessorum Nostrorum Divorum Poloniae Regum et Magnorum Ducum Lithvaniae, exposcere videbatur, sponte ac libere, maturaque deliberatione super his habita, omnia privilegia, donationes, inscriptiones, advitalitates, libertates, praerogativas, immunitates tam Regni et Magni Ducatus, quam terrarum earundem communes, ipsis coniunctim aut separatim concessas, quam privatarum personarum cuiuscunque status, conditionis, sexus existentium, civitatum, oppidorum et locorum quorumcunque privatas, ecclesiasticas et seculares cuiuscunque generis, per antecessores Nostros Regni Poloniae ac Magni Ducatus Lithvaniae, terrarumque iis coniunctarum, Reges, Principes,

Duces ac Dominos, tam in toto quam in parte, praesertim vero Casimirum Magnum, Ludovicum Lois nuncupatum, Vladislaum Secundum Jagiellonem dictum, fratresque eius Vitholdeum et Sigismundum, Magnos Duces Lithuaniae, Vladislaum Tertium, Casimirum Tertium, Jagiellonis filios, Ioannem Albertum, Alexandrum, Sigismundum Primum, Sigismundum Secundum Augustum ac Henricum, Reges Poloniae et Magnos Duces Lithuaniae, ac etiam per Magistros Prussiae, Archiepiscopos, Episcopos, Magistros, Praeceptores, Livoniae Duces, Principes ac Dominos terrarum Russiae, Masoviae, iuste et legitime emanatas et concessas ac iuri communi utriusque gentis non contrarias, ac item iura, leges, statuta, constitutiones, ordinationes, libertates ac immunitates, in conventibus Regni quibuslibet legitime sancitas, nominatim autem libertates et leges in conventu electionis Henrici Regis latas, ac quae in conventu Andreiowiensi vel coronationis Nostrae sancita et Nobis exhibita sunt, ita tamen, ut nec specialitas generalitati, nec generalitas specialitati derogat. Tum etiam conditiones per oratores Nostros cum ordinibus pactas et conventas, et a Nobis approbatas, quorum omnium praemissorum tenores tanti esse volumus, acsi hisce litteris de verbo ad verbum insertae sint, in omnibus earum articulis, punctis, clausulis, conditionibus, approbandas, roborandas et confirmandas duximus, approbamusque, roboramus, confirmamus per praesentes litteras Nostras, decernentes illas perpetuae, indubiae ac inviolabilis firmitatis robur obtinere. Recipimusque, spondemus et regio verbo Nostro pollicemur illas in praedictis earum punctis, articulis, clausulis, conditionibus, firmiter, inconcusse, inviolabiliter tenere, observare et implere et exequi, ac omnibus et singulis ex iis satisfacere cum effectu teneri, observari et exequi, facere. Item pollicemur, recipimus ac spondemus, quod omnia per hostes finitimos iniuste a Regno, Magnoque Ducatu Lithuaniae et dominiis earundem quocunque modo occupata, vel bello vel quovis alio modo distracta, ad proprietatem et unionem eiusdem Regni Poloniae Magnique Ducatus Lithuaniae aggregabimus, neque fines Regni et Magni Ducatus Lithuaniae minuemus, sed pro viribus Nostris proferemus et dilatabimus. Quod si aliquid contra libertates et immunitates, iura, privilegia praedicta Regni Magnique Ducatu Lithuaniae ac caeterarum provinciarum iis annexarum, fecerimus, non servantes (quod absit) aliquid illorum in toto vel in parte; id totum irritum et inane, nulliusque momenti fore decernimus et pronuntiamus. Quod vero supra hisce litteris, privilegia, libertates ecclesiasticas cum caeteris confirmavimus, id nihil articulo iuramenti derogare volumus; videlicet pacem et tranquillitatem inter dissidentes de religione tuebimur et manu tenebimus etc., quem inconcusse, firmiter et inviolabiliter ac cum effectu, Nos observaturos promittimus ac spondemus. Dantes insuper potestatem cancellario et vicecancellario Regni Poloniae, pro tempore existentibus, ut has litteras confirmationis generalis iurium, privilegiorum et libertatum Regni ac Magni Ducatus ac terrarum iis annexarum cum confirmatione de facto articulorum et legum, quae ante coronationem Nostram Andreiaviae vel Cracoviae sancita sunt, sub sigillo Nostro Regio ordinibus, terris ac subditis Nostris, qui eam requirent, non expectato alio mandato Nostro, uterque vel alter eorum extradat, non obstante ulla exceptione, seu alio quovis in contrarium mandato. In cuius rei fidem litteras hasce manu Nostra subscripsimus, sigillumque Nostrum Regium iis appendi iussimus. Datum Cracoviae in conventu coronationis Nostrae, die quarta mensis Maii anno Domini M.D.LXXVI [4 V 1576], regni Nostri anno primo.

Praesentibus reverendis, magnificis, generosis et nobilibus, Francisco Krasinski Cracoviensi, Stanislaŋ Karnowski Vladislaviensi, Luca Kosciŋlecki Premysliensi, Alberto Sobieciuski de Staroŋreby Chelmensi Dei gratia episcopis; Petro a Zborow palatino et generali Cracoviensi Camenensique capitaneo, Ioanne Kostka de Stangenberk, Sandomiriensi et Marieburgensi, Pucensi, Derslaviensique capitaneo, Casparo Zebrzydowski de Wienczbork Calissiensis, Ioanne Sirakowski de Bogusławice Lanciensis et capitaneo Przedecensi, Ioanne Tarło de Szczekarzowice Lubliniensis et capitaneo Pilznensi, Andrea comite a Tęczyn Belzensis et capitaneo Hrubieszoviensi, Nicolao Kiszka de Ciechanowiec, Podlachiae, palatinis; Bielscensique et Drohicensi capitaneo; Ioanne comite a Tęczyn Woynicensis et capitaneo Lublinensi, Andrea Dembowski Siradiensis et capitaneo Lanciensis, Iacobo Lassocki Lanciensis, Stanislaŋ Herborth de Fulsztyn Leopoliensi, Samboriensi et Drohobicensi capitaneo ac salinarum in Russia praefecto, Matthia Zalinski Gedanensis et Tucholiensi, Iasiecensi Zismurcensisque capitaneo, Stanislaŋ Szafraniec de Pieskowa Skala Bięcensisi et capitaneo Leloviensi, Nicolao Ligęza de Bobrek Zawichostensi et capitaneo Bięcensisi, Ioanne Sieniński de Siennŋ Zarnowiensi, Christophoro Lanckoroński de Brzezic Malogostensi,

Ioanne Krystoporski Vielunensi, Ioanne Sieninski de Gologory Halicienski, Ioanne Herbort de Fulsztyn Sanocensi et capitaneo Premysliensi, Nicolai Lisakowski Chelmensi, Paulo a Dzialyn Dobrzynensi et capitaneo Niessoviensi, Sigismundo de Czyzow Polanecensi, Petro Potulicki Przemecensi, Ioanne Koscielecki Biechoviensi et capitaneo Bydgostiensi, Paulo Szczawiński Brzezinensi et capitaneo Sochaczoviensi, Simone Subski Inowlodensi, Stanislaw Sirakowski de Bogusławice Kowaliensi, Ioanne Szamowski Gostinensi, Stanislaw Kryski de Dobrzyń Raciążnensi, Raphael Składowski Conariensi, castellanis. Valentino Dembiński de Dembiany, cancellario Regni, Vartensique capitaneo, Petro Dunin Wolski, vicecancellario Regni, Gnesnensi, Vladislaviensi et Posnaniensi canonico, Hieronimo de Bużenin thesaurario Regni generali, Brzeznicensi et Krzeczoviensi salinarumque Cracoviensium praefecto, Andrea a Zborow mareschalco curiae Regni, Radomiensique capitaneo, Stanislaw comite a Gorka Buscensi, Kolensique capitaneo, Stanislaw Cikowski de Woysławice, succamerario Cracoviensi, generalibus belli per ordines institutis capitaneis, Stanislaw Ossowski curiae Nostrae refferendario, cantore Gnesnensi, Cracoviensique canonico, Erasmo Dembiński decano Cracoviensi, cantore Sandomiriensi, Adamo Pilchowski praeposito Varsaviensi, Ioanne Borukowski praeposito Lanciensi, Cracoviensi et Varsaviensi canonico, Laurentio Goślicki decano Kielcensi, Cracoviensi, Vladislaviensi, Sandomiriensique canonico, Ioanne Demetrio Solikowski scholastico Lanciensi, Alberto Gadomski archidiacono Pomeraniae, cantore Posnaniensi et custode Volbóriensi, Matthia Kłodziński archidiacono Mednicensi, secretariis Nostris, Andrea Firley de Dambrowica Sandomiriensi, Nicolao Macieyowski succamerario Sandomiriensi et capitaneo Scepusiensi, Balthazaro Lutomirski Sira-diensi, Ioanne Zamoyski Belzensi et Knissinensi, Petro Dunin Spoth Petricoviensi, Alexandro Łaszczyński Chelmensi, capitaneis, terrarum vero nuntiis universis, ad praesentem conventum ex omnibus Regni palatinatibus missis, ac plerisque aliis nobilibus ad praemissa testibus. Stephanus Rex subscripsit.

VI. PRIVILEGIUM GENERALE TERRAE PODLACHIAE CONCESSUM

[28 MAJA 1576 R.]

Stefan z Bożej łaski kroi Polski etc. Wszem i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy oznaimujemy, iż posłowie województwa podlaskiego między innemi rzeczami prosili Nas o to, abyśmy przywilej nieboszczyka Króla Zygmunta Augusta sławnej pamięci około przywrócenia i inkorporacyjej do Korony Ziemi Podlaskiej, w Lublinie na sejmie głównym koronnym i Wielkiego Księstwa Litewskiego dany¹, dostatecznie ku exekucyjej przywiedli. Przez którą exekucyją stan rycerski, obywatel traktu łomaskiego i wońskiego, aby był wybawion i wyswobodzon od urzędów ziemskich i grodzkich, które im nie są należące, abowiem z wielką krzywdą swą bywają pociągani do różnych urzędów. Druga, aby obywatelom tamtego stanu rycerskiego własny powiat i urząd starości przez pewne komisarze Nasze na słusznym miejscu był naznaczon i od innych powiatów oddzielon, dla trudnego przejazdu przez rzekę Bug, i innych, które czasów niektórych zalewa i dla urzędów Ziemi Podlaskiej. Trzecia, aby dobra szlacheckie bez żadnego prawa przez starosty i dzierżawce odjęte i dobrom królewskim przyłączone, które prawdziwie przez słuszne pokazanie i dowód, że są ich własne będą pokazane, były im przywrócone. Około których dóbr aby komisarze, ktorebyśmy deputowali około naznaczenia i opisanja powiatu, mogli mieć dostateczną moc i władzę uznać i rozsądek uczynić i czyjeby własne były, przywrócić. Czwarta a ostateczna, aby zapisy przez proste listy uczynione długów, obligacyi i inne wedle zwyczaju traktu tamtego, iako się do tego czasu zachowało, pewne i mocne a ważne były. A iż My na ten czas będąc innemi pilnemi sprawami i potrzebami koronnymi zabawieni, nie mogliśmy tego wszego odprawić, odkładamy to na inny blisko przyszły sejm koronny. A ieśli ten dojdzie, tedy poruczamy i rozkazujemy em rewizorom sejmowi tego na Podlasiu [do] rewidowania dóbr Naszych naznaczonych, aby około tych rzeczy wyżej opisanych na ten czas, kiedy rewizyją swą odpra-

¹ Por. wyżej nr LXXI, p. I: O Ziemi Podlaskiej. Przywilej przywrócenia Ziemi Podlaskiej do Korony Polskiej.